

V Bruseli 12. júna 2017
(OR. en)

9302/17

ECOFIN 405
UEM 154
SOC 385
EMPL 299
COMPET 402
ENV 501
EDUC 229
RECH 185
ENER 224
JAI 484

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. dok. Kom.:	ST 9246/17 ECOFIN 376 UEM 125 SOC 354 EMPL 269 COMPET 371 ENV 471 EDUC 199 RECH 155 ENER 195 JAI 446 - COM(2017) 513 final
Predmet:	Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2017 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2017

Delegáciám v prílohe zasielame vyššie uvedený návrh odporúčania Rady v znení, ktoré revidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady, vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2017) 513 final.

ODPORÚČANIE RADY

Z ...,

ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2017

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2017

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2017 prijatím ročného prieskumu rastu 16. novembra 2016. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 9. až 10. marca 2017. Komisia 16. novembra 2016 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011² správu o mechanizme varovania, v ktorej Lotyšsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 9. až 10. marca 2017. Rada prijala 21. marca 2017 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny („odporúčanie pre eurozónu“).³
- (2) Lotyšsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu, ako sa zohľadňuje v odporúčaniach 1 až 2.
- (3) Správa o Lotyšsku na rok 2017 bola uverejnená 22. februára 2017. Posúdil sa v nej pokrok, ktorý Lotyšsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 12. júla 2016, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch a pokrok Lotyšska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Lotyšsko predložilo 20. apríla 2017 svoj národný program reforiem na rok 2017 a svoj program stability na rok 2017. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ Ú. v. EÚ C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zohľadnili pri programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov („EŠIF“) na roky 2014 až 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁴, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať uvedené ustanovenie, v usmerneniach o uplatňovaní opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF a riadnu správu hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Lotyšsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2017 plánuje zhoršenie celkového salda z vyrovnanej pozície v roku 2016 na deficit vo výške 0,8 % HDP v roku 2017 a vo výške 1,6 % HDP v roku 2018 ako následok významnej daňovej reformy, po čom má nasledovať zlepšenie deficitu na úroveň 0,5 % HDP v roku 2020. V programe stability na rok 2017 sa odhaduje zhoršenie štrukturálneho salda z 0,2 % HDP v roku 2016 na –1,7 % HDP v roku 2018 a dosiahnutie úrovne –0,8 % HDP v roku 2020. Tento postup je konzistentný so strednodobým rozpočtovým cieľom, ktorým je štrukturálny deficit na úrovni 1 % HDP a povolené odchýlky na základe doložky o dôchodkovej reforme a doložky o štrukturálnej reforme v zdravotníctve. Odhaduje sa zvýšenie prepočítaného⁵ štrukturálneho salda z –1,9 % HDP v roku 2017 na –2,3 % HDP v roku 2018, skôr ako klesne na úroveň –0,2 % HDP v roku 2020. Podľa programu stability na rok 2017 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa v roku 2017 udrží na hodnote približne 40 % HDP. Prognózy rastu HDP uvedené v programe sú vo všeobecnosti v súlade s prognózou Komisie na rok 2017, ale na rok 2018 sa javia značne optimistické.

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁵ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (7) Rada 12. júla 2016 odporúčala Lotyšsku zabezpečiť, aby sa odchýlka od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v roku 2017 obmedzila len na úľavy súvisiace so systémovou dôchodkovou reformou a s rozsiahlou štrukturálnou reformou v zdravotníctve. Po zohľadnení týchto úľav by sa v roku 2017 povolilo zhoršenie štrukturálneho salda o najviac 1,0 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2017 vyplýva, že Lotyšsko v roku 2017 túto požiadavku splní. V roku 2018 by Lotyšsko malo dosiahnuť svoj strednodobý rozpočtový cieľ, po zohľadnení úľavy súvisiacej s vykonávaním systémovej dôchodkovej reformy udelenej na rok 2016 a úľavy súvisiacej so štrukturálnou reformou udelenej na rok 2017, pretože dočasné odchýlky sa prenášajú do nasledujúceho obdobia počas troch rokov. Z prognózy Komisie z jari 2017 vyplýva, že to zodpovedá maximálnej nominálnej miere rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁶ na úrovni 6,0 % v roku 2018, čo zodpovedá zhoršeniu štrukturálneho salda vo výške 0,3 % HDP. Za predpokladu nezmenenej politiky by Lotyšsku hrozilo riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Rada celkovo zastáva názor, že v roku 2018 budú potrebné ďalšie opatrenia na dosiahnutie súladu s ustanoveniami Paktu stability a rastu.

⁶ Čisté verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hrađených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rozložená na obdobie 4 rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú započítané. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (8) Nerovnosť príjmov je v Lotyšsku vysoká. Pomer príjmov najbohatších 20 % domácností a najchudobnejších 20 % domácností v roku 2015 dosiahol 6,5; čím sa radí medzi najvyššie v Únii, hoci sa táto hodnota v roku 2016 mierne znížila. Rozdiel v nerovnosti príjmov pred zdanením a po ňom a sociálne transfery patria medzi najnižšie v Únii. Daňový systém Lotyšska je menej progresívny ako systémy iných členských štátov, čo prispieva k vysokej nerovnosti a chudobe zamestnaných osôb. Daňovo-odvodové zaťaženie osôb s nízkymi príjmami naďalej patrí medzi najvyššie v Únii, pričom potenciál tvorby príjmov pomocou daní, ktoré majú menší negatívny vplyv na rast, je využitý nedostatočne. Nízky podiel daňových príjmov na HDP obmedzuje zdroje na udržateľné poskytovanie verejných služieb. Napriek určitému pokroku v boji proti daňovým únikom zostáva daňová disciplína vážnym problémom. V programe stability na rok 2017 sa oznámilo zavedenie daňovej reformy. Medzi kľúčové opatrenia patria zníženie sadzby dane z príjmu fyzických osôb z 23 % na 20 % pri príjmoch až do 45 000 EUR ročne, zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane určenej na základe výšky príjmu, zavedenie nulovej dane z príjmu právnických osôb z reinvestovaného zisku a zosúladenie sadzieb dane z kapitálu na úroveň 20 %. V reforme sa riešia odporúčania pre túto krajinu do tej miery, že sa znižuje daňovo-odvodové zaťaženie osôb s nízkym príjmom. Daňová reforma je však obmedzená, pokiaľ ide o presun zdanenia na zdroje, ktoré sú menej škodlivé pre rast, a o dosiahnutie stanoveného cieľa politiky, čiže zvýšenia podielu daňových príjmov na HDP.
- (9) Nedostatky v základných záchranných sociálnych sieťach prispievajú k vysokej chudobe a nerovnostiam, ktoré zasahujú aj ľudí s postihnutím a staršie osoby. Miera chudoby v prípade ľudí s postihnutím patrí medzi najvyššie v Európe. Nízka primeranosť dávok sociálnej pomoci, ktorá sa nezlepšila od roku 2009, a dôchodkov neposkytuje účinnú ochranu proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Neuskutočnenie reformy minimálneho príjmu ohlásenej v roku 2014 negatívne vplyva na najchudobnejšie domácnosti, hoci sa pripravujú strednodobé plány podpory minimálneho príjmu.

- (10) Z dôvodu úbytku pracovnej sily bol rast zamestnanosti slabý, pričom nezamestnanosť klesá iba pomaly. Perspektíva zamestnať sa je lepšia v centrách hospodárskej činnosti a pre vysokokvalifikovaných pracovníkov, zatiaľ čo nezamestnanosť je viac rozšírená medzi nízkokvalifikovanými osobami a ľuďmi žijúcimi vo vidieckych oblastiach. V tomto kontexte zvyšovanie úrovne zručností prispeje k riešeniu týchto problémov. Hoci sa prítlačivosť odborného vzdelávania zlepšila, reforma učebného plánu, ktorou sa má prispôbiť vzdelávanie súčasným požiadavkám na zručnosti, zaznamenala iba obmedzený pokrok. Bol zavedený regulačný rámec pre učenie sa na pracovisku a aktívna účasť sociálnych partnerov a podnikov pri jeho vykonávaní je zaručená. Navyše je zapojenie nezamestnaných do aktívnych opatrení na trhu práce nižšie ako vo väčšine ostatných členských štátov, prijali sa však opatrenia na zlepšenie tejto situácie a zavedenie aktívnych opatrení má význam. Účasť na celoživotnom vzdelávaní je stále nízka.
- (11) Hoci lotyšské úrady úspešne iniciovali príslušné reformy systému zdravotnej starostlivosti, vysoké hotovostné platby, dlhé čakanie, nízka úroveň verejných výdavkov a neefektívne alokovanie služieb obmedzujú prístup k zdravotnej starostlivosti. Verejné výdavky riadené na základe kvót majú za následok odloženú liečbu a pacienti buď musia dlho čakať, alebo zaplatiť za príslušnú službu v hotovosti, a preto potreby časti populácie v oblasti zdravotnej starostlivosti zostávajú nenaplnené. Uskutočnili sa prvé kroky reformy systému zabezpečenia kvality a pokrok by mal pokračovať, aby sa zlepšil zdravotný stav pacientov a populácie. Dosiahol sa určitý pokrok pri zvyšovaní efektívnosti systému zdravotnej starostlivosti, ale potrebná je ďalšia racionalizácia nemocničného odvetvia, zlepšenie prístupu k ambulantnej a primárnej zdravotnej starostlivosti a efektívnejšie prepojenie medzi pridelovaním rozpočtových prostriedkov a kvalitou služieb a nákladmi.
- (12) Lotyšské úrady majú tendenciu pravidelne využívať postupy verejného obstarávania pre nákupy v zdravotníctve, ale ďalšie zvýšenie efektívnosti je možné dosiahnuť prostredníctvom pravidelného využívania elektronického a centrálného obstarávania, vďaka čomu by verejné výdavky boli transparentnejšie a efektívnejšie.

- (13) Nedostatočná kvalita právnych predpisov a nízka efektívnosť a účinnosť verejnej správy majú negatívny vplyv na podnikateľské prostredie. V roku 2016 vláda predstavila ambiciózny plán reforiem na dosiahnutie pružnejšieho a profesionálnejšieho verejného sektora s cieľom zlepšiť efektívnosť prostredníctvom zníženia počtu zamestnancov a centralizácie podporných funkcií, posilnením platieb založených na výkone a zvýšením transparentnosti. Tento plán je obmedzený na ústrednú štátnu správu, pričom výrazné zvýšenie efektívnosti je možné dosiahnuť aj na úrovni obcí.
- (14) Korupcia naďalej negatívne vplyva na podnikateľské prostredie Lotyšska a systém na zabraňovanie konfliktom záujmov zostáva rigidný a formalistický s nedostatočným overovaním. Hoci reforma systému platobnej neschopnosti bola prevažne dokončená, jej účinné vykonávanie je potrebné pozorne sledovať, aby sa vyriešil obmedzený počet prípadov reštrukturalizácie a nízka miera vymožitelnosti pohľadávok.
- (15) V priebehu posledných troch rokov boli predstavené rozsiahle reformy vysokoškolského vzdelávania a verejného výskumu na skonsolidovanie výskumných ústavov a na zvýšenie kvality a relevantnosti ich výstupov. Riadenie a organizačná štruktúra lotyšského financovania verejného výskumu sú však naďalej neefektívne, pretože funkcie financovania sú rozptýlené medzi veľkým počtom inštitúcií. Neúčinné financovanie verejného výskumu prispieva k veľmi nízkemu vedeckému výkonu, nedostatkom zručných ľudských zdrojov vo verejnom aj v súkromnom sektore a nízkej úrovni verejno-súkromnej spolupráce. Intenzita výskumu a vývoja v podnikateľskom sektore zostáva v Lotyšsku jednou z najnižších v Únii.
- (16) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2017 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Lotyšska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2017. Zároveň posúdila program stability na rok 2017, národný program reforiem na rok 2017 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Lotyšsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Lotyšsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.

(17) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2017 a jej stanovisko⁷ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Lotyšsko v rokoch 2017 a 2018 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Realizovať svoju fiškálnu politiku v súlade s požiadavkami preventívnej časti Paktu stability a rastu, čo znamená dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ v roku 2018, po zohľadnení úľav súvisiacich s vykonávaním systémovej dôchodkovej reformy a štrukturálnych reforiem, pre ktoré je dočasná odchýlka udelená. Znížiť zdanenie osôb s nízkymi príjmami jeho presunutím na iné zdroje, ktoré sú menej škodlivé pre rast, ako aj zlepšením daňovej disciplíny.
2. Zlepšiť primeranosť záchrannej sociálnej siete a zvýšiť zručnosti ekonomicky aktívneho obyvateľstva zrýchlením reformy učebných plánov v odbornom vzdelávaní. Zvýšiť nákladovú účinnosť a prístup k zdravotnej starostlivosti, aj prostredníctvom zníženia platieb v hotovosti a skrátenia dlhých časov čakania.
3. Zvýšiť efektívnosť a zodpovednosť vo verejnom sektore, predovšetkým zjednodušením administratívnych postupov a posilnením režimu prevencie konfliktov záujmov, a to aj pre správcov konkurznej podstaty.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*

⁷ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.